

# KIS CSÉR

## *Sterna albifrons*

### Fajleírás

A csérek a sirályokkal rokonságban álló tengeri madarak. Hosszú keskeny szárnyaik, villás farkuk, könnyed alakjuk elegáns külsőt kölcsönöz ezeknek a kecses madaraknak. A kis csér a világ legkisebb csér faja. Jellemző rá fehér homloka, fekete végű sárga csőre és barnássárga lába. Szürke szárnyai alulról fehérek, a külső elsorendű evezőtollak sötét színűek. A kifejlett hím és tojó között nincs észrevehető tollazatbeli különbség. A madárfiókák szürke, barna és sárga színűek a fészkelőhelyhez alkalmazkodva, mely növényzettől többé-kevésbé mentes zátonyokon található.

### Élőhelyek

A kis csér számtalan alfaja világszerte előfordul a mérsékelt és a trópusi éghajlatú területeken. Európában Észak-Afrikától Finnországig, Nagy-Britanniától Közép-Ázsiáig elszórta fészkel a tengerpartokon.

Költöző faj, a telet a trópusi, szubtrópusi országokban tölti, az európai példányok Nyugat-Afrikába repülnek télen.

A kis csér kolóniákban költ. Az egy kolóniában fészkelő madarak száma általában nem haladja meg a húsz párt, de megfigyeltek már néhány száz párból álló fészkelőtelepet is. A fészkelőhelyek kis kiterjedésűek, ahol más csérekkel, gázlómadarakkal és lilékkel együtt költenek.

Az európai populáció napjainkban tengerparti területekre koncentrálódik, a kontinens belsejében található állomány a kihalás küszöbén áll. A tengerparton élő madarak a zavartalan homokzátonyokon költenek, míg szárazföldi társaik a változatos folyószakaszok kavics- és homokzátonyait kedvelik. A költő kis csérnek nyílt, növényzettel alig fedett területre van szüksége. A fészkelőhelyhez közel sekély, tiszta vizű folyószakaszok kell legyenek, ahol apró halakra vadászhat.

### Viselkedés

A kis csér víz alá bukva vadászik halakra, rákfélékre és néha rovarokra. Jellemző rájuk, hogy a hímek a nász részeként hallal kínálják a tojót. Ez az egyik legfigyelemreméltóbb tulajdonságuk, illetve a vízből kiugró halak zsákmányolása és a hosszas, könnyed víz feletti vitorlázás. A kis csér minden évben nagy távolságot tesz meg vándorlása során. Április és május folyamán érkezik meg európai fészkelő helyeire, ahol májusban kezdi meg a költést. A tojó 2-4 tojást rak, melyeket felváltva költenek ki a hímekkel, és a fiókákat is közösen

### Adatok a kis csérről:

testhossz: 24 cm  
szárnyfesztávolság: 48 cm  
súly: 45 g  
táplálék: főleg hal  
életkor: 7 év (a megfigyelt leghosszabb 21 év)

### Európai populáció

Folyók mentén: 1500 egyed  
tengerpartokon: 35.000 -  
55.000 egyed

### Védelem

EU Madárvédelmi Irányelv szerint I. függelékben szerepel. A legtöbb országban veszélyeztetett vagy kihalt



Kis csér a fiókájával  
© J. Bohdal/Naturfoto

# Little Tern • Charrancito • Zwergseeschwalbe • Sterne naine • Kis csér • Mala čigra • Rybitwa bialoczalna • Mažoji žuvedra • Крячок малий



etetik. Más csér fajokhoz hasonlóan, agresszíven védelmezik fészkeiket, valamint a fiókákat, és megtámadják a betolakodókat, míg más vízimadarakat megtűrnék a fészkek környékén. A fiókák júniusban hagyják el a fészket, és a kis csérek szeptemberben indulnak el Afrikába.

## Státusz és veszélyeztettség

A XIX. század elején a kis csér elterjedt madár volt Európa tengerpartjain, folyópartjain és vizes élőhelyein. A XX. század folyamán a tengerparti populáció egyedszáma csökkenni kezdett az élőhelyek visszaszorulása miatt, amit a szennyezés és a növekvő emberi zavarás idézett elő. Ennél is súlyosabb lett a szárazföldi populációk helyzete. A gátépítések, folyószabályozások és a kavicskitermelés miatt az egykori élőhelyek szinte teljesen eltűntek. A kis csér Európa nagy részéről kihalt, és az állomány drasztikusan lecsökkent. A nagy folyók: a Duna, az Elba, és a Rhône menti fészkelőhelyek megsemmisültek. Napjainkban mindössze néhány folyó nyújt megfelelő élőhelyeket a néhány száz fészkelő párnak: a Loire Franciaországban, a Visztula Lengyelországban, a Dráva Magyarországon és Horvátországban és a Száva Horvátországban. A drávai populáció az egyik leginkább veszélyeztetett. A két ország határán zajló kavicsbányászat és a folyószabályozás folyamatosan veszélyezteti a még visszatérő fészkelő párokat.



A kis csérek folyómenti fészkelőhelyei Európában  
WWF térkép

## Védelem

A kis csér, akárcsak a többi európai csér faj, az Európai Unió Madárvédelmi irányelvének védelme alatt áll, az Irányelv I. függelékébe sorolt faj. A Bird Life International megállapítása szerint a faj védelme nem kielégítő, és mielőbbi intézkedéseket kell tenni ahhoz, hogy a meglévő szárazföldi állományt megőrizzük. Biztosítani kell a természetközeli folyószakaszok fennmaradását, a szabályozott szakaszokon pedig minimalizálni kell a további beavatkozásokat.

A Loire völgyében – Franciaországban – hosszú távú célkitűzéssel igyekeztek megoldani a problémát. Egy LIFE projekt keretében őrizték meg, illetve állították vissza a természetes folyószakaszokat. 6000 hektárnyi ártéri területen biztosítják a folyó természetes vízjárását, korlátozzák a turizmust, és környezeti neveléssel védik meg az érzékeny területeket.



A Loire Franciaországban  
© WWF-Canon/H. Jungius



Gruber Tamás  
WWF Magyarország  
+36 1 214 – 5554  
tamas.gruber@wwf.hu  
www.wwf.hu